

Handläggare
Linda Lantz
Telefon: 0850801500

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2020-12-17

Revidering av riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg

Svar på remiss ifrån kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat förslag om reviderade riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg. Det nya förslaget innehåller både redaktionella ändringar i form av uppdatering och kompletteringar samt en viss språklig uppdatering. Nya avsnitt i riktlinjerna är bland annat tryggt mottagande, välfärdsteknik och barnperspektivet. Avsnitt som dessutom innebär nya förutsättningar handlar bland annat om tidsbegränsning av beslut och anställning av anhörig.

Förvaltningen är positiv till den översyn och uppdatering som genomförts. Förvaltningen ser förslaget som strukturerat och väl formulerat. Särskilt uppskattas att dokumentet följer flödet av ett ärendes handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg vilket underlättar det praktiska handhavandet i det dagliga arbetet för vilka det är avsett att användas. Förvaltningen önskar dock vissa kompletteringar eller förtydliganden i avsnitten förebyggande arbete, välfärdsteknik och ledsagning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat förslag om reviderade riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.

Nuvarande riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg är beslutade av kommunfullmäktige den 11 december 2017. I budget för 2020 fick äldrenämnden i uppdrag att revidera dessa riktlinjer. Det nya förslaget innehåller både redaktionella ändringar i form av uppdatering och kompletteringar samt en viss språklig uppdatering.

Dessa riktlinjer är ett stöd för de biståndshandläggare som fattar myndighetsbeslut inom socialtjänstens äldreomsorg till personer som är 65 år och äldre och som kan vara i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) eller lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (1993:387) (LSS).

Riktlinjerna utgör ett komplement till gällande lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, m.fl. De anknyter också till andra övergripande dokument och regelverk som gäller inom området.

Riktlinjerna tar i första hand upp den del av handläggningsprocessen som är specifik inom Stockholms stads äldreomsorg och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad. Riktlinjerna ska ge vägledning för biståndshandläggarna samt säkerställa en stadsgemensam rättssäkerhet och likabehandling.

Remissen bifogas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Ärendet

Avsnitt som inte tidigare ingått i riktlinjerna

Följande avsnitt har lagts till i riktlinjerna. Avsnitten innehåller information som gäller sedan tidigare men som saknas i de nuvarande riktlinjerna.

- Anhörigkonsulenter
- Personligt ombud
- Tryggt mottagande
- Anmälningsskyldighet vid
  - ❖ kännedom eller misstanke om att ett barn far illa (14 kap. 1 c § SoL)
  - ❖ kännedom om att någon kan antas vara i behov av vård enligt 6 § lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning
Administrativa avdelningen

Borgarfjordsgatan 14
Box 7049
164 07 Kista
Växel 08-508 01 000
Fax
rinkeby-kista@stockholm.se
stockholm.se

Avsnitt som genomgått mindre ändring

- Dagverksamhet. Skrivningen har förtydligats för att klargöra skillnaderna på inriktning mot demens och social inriktning.
- Äldres rätt att bo tillsammans. Skrivningen har kompletterats med den information som nu finns i särskilda anvisningar. Det

föreslås att dessa anvisningar tas bort när nya riktlinjer träder i kraft.

- För samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård finns särskilda riktlinjer och rutiner framtagna tillsammans med Region Stockholm och länets alla kommuner. Aktuell information om vad som gäller finns i dessa dokument.

Nya förutsättningar och information i riktlinjerna

Nedanstående avsnitt innehåller nya förutsättningar eller ny information som är av vikt vid handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.

- Valfärdsteknik. I framtiden kommer den enskilde kunna ha möjlighet att få vissa insatser utförda genom valfärdsteknik.
- Förebyggande perspektiv. Biståndshandläggaren ska ha ett förebyggande perspektiv med fokus på den enskildes behov av hjälp och stöd. För äldre som är isolerade eller känner oro ska biståndshandläggaren vara uppmärksam på hur insatser genom bistånd eller annan verksamhet, service eller stöd kan minska otrygghet och social isolering.
- Barnperspektiv. Biståndshandläggaren behöver veta vilka bestämmelser som gäller om det finns minderåriga barn i familjen. FN:s konvention om barnets rättigheter är svensk lag sedan 2018.
- Sekretessbrytande bestämmelser när djur far illa (lex Maja). Biståndshandläggaren behöver veta vilka bestämmelser som gäller när djur far illa. Nya bestämmelser finns i offentlighets- och sekretesslagen.
- Kommunikering av utredning. Ändring har gjorts i enlighet med förvaltningslagen, d.v.s. att kommunisering av utredning ska ske om det inte är uppenbart obehövligt.
- Beslut ska fattas utifrån en individuell bedömning. I vissa fall kan beslutet behöva tidsbegränsas på några månader, i andra fall två år eller kanske gälla tills vidare. Beslut om trygghetslarm, servicehus och vård- och omsorgsboende gäller alltid tills vidare. Den årliga uppföljningen är skild från eventuell tidsbegränsning av beslut.
- Muntlig beställning. I undantagsfall kan biståndshandläggaren behöva göra en muntlig beställning även i nya ärenden, om insatser behöver påbörjas omgående. Därför har avsnittet om muntliga beställningar omformulerats för att gälla alla ärenden.
- Trygghetslarm handläggs enligt förenklat beslutsfattande och kan numera handläggas enligt gällande lagstiftning, 4 kap. 2 a § SoL istället för 4 kap. 1 § SoL.

- Daglig verksamhet. Den yrkesverksamma åldern för daglig verksamhet har ändrats från 67 år till 68 år i enlighet med höjd pensionsålder.
- Servicehus. Vid bedömning av ansökan om servicehus görs en helhetsbedömning av den enskildes sammantagna situation med fokus på den enskildes upplevelse av otrygghet. Särskild hänsyn ska tas till hög ålder som anses vara 85 år och äldre.
- Vård- och omsorgsboende. Vid bedömning av ansökan om vård- och omsorgsboende görs en helhetsbedömning av den enskildes sammantagna situation med fokus på den enskildes ensamhet och isolering särskilt beaktas. Särskild hänsyn ska tas till hög ålder som anses vara 85 år och äldre.
- Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flytt till särskilt boende mellan kommuner i Stockholms län. För de kommuner som ingår i länsöverenskommelsen, fattar utflyttningskommunen biståndsbeslut, behåller ansvaret för den enskilde och köper plats av inflyttningskommunen.
- Rätten till bistånd och skälig levnadsnivå. Ett ärende inom äldreomsorgen påbörjas genom ansökan och avslutas genom ett beslut. I handläggning ska biståndshandläggaren se till att ärendet blir utrett på det sätt som krävs. I riktlinjerna finns ett avsnitt som förtydligar rätten till bistånd och skälig levnadsnivå.
- Anställning av anhörig. Detta avsnitt är omformulerat så att det tydligt framgår att det i första hand ska prövas om den enskilde har rätt till den begärda hjälpen enligt 4 kap. 1 § SoL. Detta eftersom den enskilde alltid har rätt till sådan prövning och därmed även möjlighet att överklaga genom förvaltningsbesvär. Skillnaden från tidigare är att detta även gäller vid beslut om bifall enligt 4 kap. 2 § SoL. Gällande kraven för anställning av anhöriga har punkt två formulerats om till att personen som anställs ska ha utbildning om lägst 600 poäng. Det har även gjorts ett tillägg om att annan relevant utbildning kan bedömas som likvärdig, vilket gör att ändringen inte innebär någon ändring i sak.
- Apoteksärenden. I nuvarande riktlinjer framgår att för den som är inskriven i hemsjukvården och där Region Stockholm har ansvaret för läkemedelshanteringen ansvarar Region Stockholm även för att hämta ut receptbelagda läkemedel från apoteket. Detta avsnitt är borttaget då det är säkerställt med hälso- och sjukvårdsförvaltningen hos Region Stockholm att det inte finns någon sådan beslutad anvisning.
- Hemvårdsbidrag. I Stockholms stad finns möjlighet till ekonomisk ersättning i form av hemvårdsbidrag till de personer som utför väsentligt merarbete som annars skulle utföras inom

ramen för hemtjänst. Detta avsnitt är omformulerat så att det tydligt framgår att vid ansökan om hemvårdsbidrag ska det i första hand prövas om den enskilde har rätt till den begärda hjälpen enligt 4 kap. 1 § SoL. Detta eftersom den enskilde alltid har rätt till sådan prövning och därmed även möjlighet att överklaga genom förvaltningsbesvär. Skillnaden från tidigare är att detta även gäller vid beslut om bifall enligt 4 kap. 2 § SoL.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till den översyn och uppdatering som genomförts. Förvaltningen ser förslaget som strukturerat och väl formulerat. Särskilt uppskattas att dokumentet följer flödet av ett ärendes handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg vilket underlättar det praktiska handhavandet i det dagliga arbetet för vilka det är avsett att användas. Förvaltningen önskar dock vissa kompletteringar eller förtydliganden.

På sida 10 gällande det förebyggande arbetet hade förvaltningen önskat att frågan om de fall där det inkommer oro för äldre, hade förtydligats. Nuvarande skrivning *Utifrån ett förebyggande perspektiv behöver biståndshandläggaren även arbeta uppsökande, exempelvis om uppgifter inkommer om oro för en äldre person.*

I dagen situation med stadens stora brist på möjlighet, och därmed långa handläggningstider, för tillsättande av god man eller förvaltare, hamnar ett oerhört omfattande och långtgående ansvar på den enskilda stadsdelsförvaltningen. Här riskerar juridiska tveksamheter att uppstå. Ett tydliggörande hur detta ska hanteras av stadsdelsförvaltningarna med respekt för de äldre i behov av företrädare att företräda och ta tillvara den enskildes intresse, som idag inte kan erhålla detta stöd, ser förvaltningen som brådskande.

På sidan 26 återfinns avsnittet om välfärdsteknik. Om avsnittet skall kvarstå i nuvarande skrivning så önskar förvaltningen en komplettering gällande äldreförvaltningen som ansvarig för att bistå med utbildning, informationsmaterial samt upphandling inom området. Nuvarande skrivning sätter den enskilde biståndshandläggaren som ansvarig vilket skiljer sig ifrån övriga avsnitt i riktlinjerna. Ansvar att särskilt hålla sig uppdaterad inom specifikt detta område för varje biståndshandläggare förefaller orimligt i förhållande till biståndshandläggarens övriga ansvars- och bevakningsområden. Huvudansvaret bör istället ligga på äldreförvaltningen att tillhandahålla kompetensutveckling, information och upphandling för stadsdelsförvaltningar och därmed enskilda handläggare och medarbetare i behov av detta. Detta för att säkerställa en likvärdighet över staden.

Gällande ledsagning sida 34. *Ledsagning för sociala och kulturella aktiviteter är, till skillnad mot följeslagning, inte en hemtjänstinsats. Den enskilde ska således välja någon av de utförare som ingår i Stockholms stads valfrihetssystem för ledsagning, även om denne också är beviljad hemtjänst.* Förvaltningen vill uppmärksamma att detta skulle kunna innebära att ytterligare personer behöver utföra det biståndsbedömda stödet för den äldre. Som en av stadens obligatoriska indikatorer mäts personalkontinuitet hos hemtjänsten. Förvaltningen menar att det motsägelsefulla i detta behöver ses över och en annan lösning kan behöva hittas. Detta för att uppfylla stadens mål om hög personalkontinuitet och ökad trygghet för de äldre.

Därutöver har förvaltningen uppmärksammat nedanstående skrivningar vilket förutsätter en tydlig implementation hos samtliga utförare, såväl inom LOV som i egen regi. Här kan även upphandlingsunderlag komma att behöva ses över t.ex. gällande fortbildning hos medarbetare.

- *Välfärdsteknik beviljas som bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och av genomförandeplanen ska det framgå hur tekniken ska användas.*
- *Beslut om att anställa en anhörig ingår inte i valfrihetssystemet och kan därmed endast verkställas i egen regi.*
- *Inköp ska i första hand ske genom e-handel.*

Susanne Leinsköld
stadsdelsdirektör

Ingrid Brännström
avdelningschef

Bilaga

Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning
Administrativa avdelningen

Borgarfjordsgatan 14
Box 7049
164 07 Kista
Växel 08-508 01 000
Fax
rinkeby-kista@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanne Leinsköld, stadsdelsdirektör	2020-12-01
Ingrid Brännström, avdelningschef	2020-11-30